

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Evolving property rights in water and their impact on water allocation and reallocation

Bosch, H.J.

Publication date
2023

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Bosch, H. J. (2023). *Evolving property rights in water and their impact on water allocation and reallocation*. [Thesis, externally prepared, Universiteit van Amsterdam].

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Samenvatting

Achtergrond

De huidige overheersende taal en logica van waterbeheer is diep doordrongen van het neoliberalisme. Hoewel het vitale en strategische belang van water voor een samenleving landen zou moeten aanmoedigen om water in het algemeen belang te behandelen, blijven hervormingen van waterbeheer als onderdeel van de grotere kapitalistische transformatie onder globalisering aandringen op meer private controle over en het vestigen van private eigendomsrechten op water, om tot een efficiënter watergebruik en een optimale watertoewijzing te komen. Naarmate de antropogene druk op de zoetwatervoorraden toeneemt, terwijl de beschikbaarheid van water afneemt, wordt het vraagstuk van allocatie en herverdeling tussen de verschillende water gebruiken en gebruikers urgenter, zullen concurrentie en conflicten onvermijdelijk toenemen en zal de noodzaak om water te delen groeien.

Dit proefschrift onderzoekt of de veranderende aard en inhoud van eigendomsrechten op water, als gevolg van de voortdurende hervormingen van waterbeheer, de inspanningen van landen om water te alloceren en te herverdelen ondersteunen of ondermijnen. Het onderzoekt de organisatie van de eigendomsrechten op water in wetten, beleid en contracten. Specifieker, het bestudeert de rol van instrumenten zoals bijvoorbeeld historische watergebruiksrechten, watergebruik vergunningen en contracten tussen investeerders en landen (overeenkomsten tussen buitenlandse investeerders en gastlanden). Het doet dit door zich te concentreren op landen in Afrika en Azië, waaronder twee diepgaande casestudies van India en Zuid-Afrika.

Leemten in kennis en onderzoeksvraag

Het literatuuronderzoek naar 'watereigendom' en 'eigendomsrechten op water' (zie hoofdstuk 3) resulteerde in de vaststelling van twee hiaten in kennis. Het eerste hiaat in kennis is dat er weinig onderzoek is gedaan naar een land per land analyse en de wijze waarop (quasi-)eigendomsrechten op water worden toegekend in het Mondiale Zuiden, en hoe instrumenten uit het verleden en heden nieuwe (quasi-)eigendomsrechten op water creëren. Het tweede hiaat toont aan dat er weinig inzicht is in hoe quasi-eigendomsrechten op water de allocatie en herverdeling van water beïnvloeden in het tijdperk van het Antropoceen.

Ondanks de contextuele verschillen en variaties in rechtsstelsels wereldwijd, zou het belang van water voor de samenleving landen ertoe moeten aanzetten water tot het publieke domein te rekenen, waarbij de staat de beheerder is van de zoetwatervoorraden

van het land. In theorie zouden landen dan, als enige legitieme autoriteit om het algemeen belang te bevorderen, het beperkte beschikbare water moeten beheren, alloceren en herverdelen ten bate van de bevolking en de natuur. Maar om dat te kunnen doen zullen landen eerst de bestaande systemen van eigendomsrechten op water moeten begrijpen, erkennen en zo nodig afschaffen. Er is onvoldoende bekend per land hoe overheden hiermee omgaan en voor welke aanpak gekozen is. Een belangrijke vraag is bovendien of de relatief nieuwe instrumenten voor waterallocatie, zoals “moderne” vergunningen voor watergebruik, verhandelbare watervergunningen, contracten en concessies, nieuwe soorten quasi-eigendomsrechten op water creëren die het voor overheden lastiger kan maken om water te alloceren en opnieuw toe te wijzen.

Eigendomsrechten op water worden meestal besproken door rechtsgeleerden die minder geïnteresseerd lijken in de ontwikkelingsuitkomsten, terwijl ontwikkelingswetenschappers zelden begrijpen hoe eigendomsrechtenstelsels in elkaar steken of hoe nieuwe quasi-eigendomsrechten ontstaan door middel van instrumenten zoals watergebruiksvergunningen en contracten tussen investeerders en landen. Terwijl ontwikkelingswetenschappers zich concentreren op de waterproblemen in het Mondiale Zuiden, bestuderen wetenschappers op het gebied van eigendomsrechten vooral landen in het Mondiale Noorden. De literatuurstudie over eigendomsrechten op water toont dit gebrek aan inzicht aan in zowel wat er gebeurt in het Globale Zuiden met betrekking tot eigendomsrechten op water als de rol van nieuwe quasi-eigendomsrechten gecreëerd door middel van vergunningen en contracten.

Bij het toewijzen van water richten de meeste beleidsmakers zich op de optimale allocatie van watergebruiksrechten om de winst en economische voordelen te maximaliseren. Echter, de meeste landen in het Mondiale Zuiden hebben een situatie geërfd waarin een deel, zo niet het grootste deel van het water al was toegewezen – aangezien waterrechten vaak gekoppeld waren aan grondbezit. Landen kunnen niet zomaar naar eigen goeddunken water alloceren, zonder rekening te houden met het bestaande systeem en de toewijzing van eigendomsrechten en quasi-eigendomsrechten op water. Eigendomsrechten en quasi-eigendomsrechten op water kunnen van invloed zijn op het vermogen van een land om water opnieuw toe te wijzen als reactie op de toenemende onzekerheid in hydrologische en veranderende sociaaleconomische omstandigheden. Elk land heeft een beperkte hoeveelheid water dat gebruikt kan worden. Wanneer er voldoende water is om aan alle behoeften te voldoen, is er geen allocatieprobleem. Echter, aangezien de vraag naar water toeneemt en de beschikbaarheid afneemt, zal de druk op de beschikbaarheid van zoet water alleen maar toenemen, waardoor landen over de nodige flexibiliteit moeten beschikken bij het alloceren en herverdelen van water over concurrerende watergebruiken en watergebruikers.

Omdat landen niet in staat zijn water te alloceren en te herverdelen als (quasi-) eigendomsrechten op water rigide zijn toegekend, is het van cruciaal belang om de interactie te begrijpen tussen de ontwikkeling van quasi-eigendomsrechten op water en de verschillende watertoewijzingsinstrumenten, onder meer via watergebruiksvergunningen en contracten tussen investeerders en landen. De literatuur laat zien dat het huidige bewijsmateriaal anekdotisch is en niet kijkt naar de omvang van quasi-eigendomsrechten en de implicaties hiervan voor allocatie en herverdeling van water, met name in het Globale Zuiden.

Gezien deze twee kennishiaten, gaat dit proefschrift in op de vraag: Hoe zijn eigendomsrechten op zoet water (oppervlakte- en grondwater) georganiseerd in Afrika en Azië en welke problemen met betrekking tot de allocatie en herverdeling van water, als onderdeel van het bredere concept van waterbeheer, veroorzaakt dit nu en in de toekomst?

Conceptueel kader

Dit proefschrift borduurt voort op het overkoepelende concept van “water-eigendomsrechten”, en hoe dit van invloed is op de allocatie en herverdeling van water – als onderdeel van het bredere concept van waterbeheer. Hoewel de fluiditeit van waterrechten het lastig maakt te begrijpen of waterrechten als eigendomsrechten kunnen worden gezien, impliceren eigendomsrechten op water niet het bezit van het fysieke water zelf (d.w.z. de watermolecule), maar het bezit van een recht op het gebruik van een bepaalde hoeveelheid water. Dit kan worden gezien als een eigendomsbelang in het recht om water te gebruiken. De meeste landen vermijden het noemen van eigendom in relatie tot water, maar in de praktijk kunnen wettelijke aanspraken op watergebruik leiden tot quasi-eigendomsrechten. Wanneer een actor een quasi-eigendomsrecht heeft, bezit de staat *de jure* nog steeds al de eigendomsrechten, terwijl *de facto* de staat het water geprivatiseerd heeft door een bundel van rechten toe te kennen die gelijkenissen vertonen met eigendomsrechten op water. Ik heb voor het concept van quasi-eigendomsrechten op water gekozen vanwege de analytische kracht en praktische toepassing, waardoor ik het probleem empirisch kon bewijzen en laten zien.

Waterbeheer vereist dat landen de mogelijkheid hebben te reageren op verandering en onzekerheid, dit omvat flexibiliteit in de allocatie en herverdeling van water. Waterallocatie kan worden gezien als een proces waarbij rechten op het gebruik van water worden toegekend, waaronder door administratieve waterrechten (bv. Vergunningen voor watergebruik en contracten). Waterallocatie bepaalt hoe de beschikbare zoetwatervoorraden, gebaseerd op een waterbudget, worden verdeeld over de verschillende watergebruiken en gebruikers, bijvoorbeeld landbouw, industrie

en natuur. Herverdeling van water kan worden gezien als zowel het opnieuw verdelen van water tussen watergebruikers en watergebruiken (bv. Van industrie naar stedelijke watervoorziening), als het verminderen van de hoeveelheid toegewezen water (bv. Het verminderen van het aan de landbouw toegewezen water om ervoor te zorgen dat er genoeg water overblijft voor de natuur).

Met water dat schaarser wordt, wordt het voor landen moeilijker om aan alle vraag te voldoen, met inbegrip van de waterbehoeften van nieuwe en opkomende gebruikers en de behoeften van de natuur. Nu al worden we geconfronteerd met een groot aanbodtekort van water, terwijl wereldwijd stroomgebieden ‘sluiten’, wat betekent dat er geen water meer beschikbaar is dat kan worden toegewezen. De kloof tussen de vraag naar en het aanbod van water vereist dat landen zorgvuldig water toewijzen.

Economen pakken het schaarste probleem vaak aan door water als een economisch goed te beschouwen, het te prijzen en het te onderwerpen aan marktwerking, om te zorgen voor efficiënt watergebruik en optimale water allocatie. Dit leidt vaak tot beslissingen waarbij een economische benadering prevaleert boven een sociale en ecologische. Is het doel om het bruto binnenlands product te maximaliseren, dan kan dit systeem van waterallocatie werken. Maar als het doel is om solidair te zijn met de meest achtergestelden, dan hebben landen een ander systeem nodig. Om tegenwicht te bieden aan het economische overwicht bij het alloceren van water, neem ik inclusieve ontwikkeling als invalshoek en theoretische visie – de sociale, ecologische en relationele inclusiviteit in relatie tot watertoewijzing en waterherverdeling, in het laatste hoofdstuk kom ik terug op dit concept.

Sociale inclusiviteit gaat over het waarborgen van rechtvaardige toegang tot water en allocatie van het resterende water, en is gericht op het bekrachtigen van de armsten door zich als eerste te richten op de meest achtergestelden. Op nationaal niveau betekent dit rekening houden met gemarginaliseerde groepen en gemeenschappen door te zorgen voor toegang tot veilig en schoon water. Eigendomsrechten op water beïnvloeden de sociale inclusiviteit omdat het de staat belemmert om water van bijvoorbeeld de industrie opnieuw toe te wijzen aan mensen die geen veilige toegang hebben tot water voor huishoudelijke doeleinden of voor kleine boerderijen en bedrijven. Eigendomsrechten op water beïnvloeden de ecologische inclusiviteit omdat ze het vermogen van de staat aantasten om ervoor te zorgen dat er genoeg water overblijft voor de natuur.

Een kernelement van relationele inclusiviteit met betrekking tot toegang tot en allocatie van water, is wie het water bezit en wie eigendomsrechten op water heeft. In dit proefschrift richt ik mij specifiek op de rol van eigendomsrechten op water binnen relationele inclusiviteit en hoe deze van invloed zijn op sociale en ecologische inclusiviteit. Eigendomsrechten op water creëren relaties tussen de verschillende gebruiken en

gebruikers en de staat, die de ontwikkeling van een staat, of de ontwikkeling van bepaalde groepen actoren kan hinderen. Eerlijke verdeling van water is cruciaal omdat het de enige manier is om de toenemende waterschaarste en de daarmee samenhangende uitdagingen op het gebied van de verdeling van water tussen de verschillende gebruiken en gebruikers aan te pakken.

Methodie

Dit proefschrift heeft een tweetraps multimethodisch casusstudie ontwerp toegepast. Het doel van de eerste fase was om te begrijpen hoe waterbezit en eigendomsrechten op water zijn georganiseerd in Afrika en Azië. De tweede fase omvatte een diepgaande casusstudie van twee landen die in de eerste fase aan bod kwamen: India en Zuid-Afrika. Ik heb drie methoden toegepast om de onderzoeks- en deelonderzoeksvragen te beantwoorden: ten eerste een literatuuronderzoek, waarin de juridische literatuur en het werk van rechtsgeleerden in andere tijdschriften over ‘water-eigendomsrechten’ en ‘water-eigendom’ is bestudeerd, wat resulteerde in twee hiaten in kennis. Ten tweede is een kwalitatieve inhoudsanalyse op een inductieve wijze toegepast, om te begrijpen: (i) hoe het bezit van water in Afrika en Azië is georganiseerd, (ii) hoe private quasi-eigendomsrechten op water zijn ingebed in de hedendaagse waterallocatie instrumenten, en (iii) hoe dit de allocatie en herverdeling van water beïnvloedt. De inhoudsanalyse beoordeelde: de wet- en regelgeving en het beleid van 60 landen in Afrika en Azië; 80 mineralen-, aardolie- en landcontracten tussen investeerders en landen in Afrika en Azië ; en de water gerelateerde wetgeving van alle 28 Indiase deelstaten en Zuid-Afrika, als onderdeel van de casestudies. Dit werd aangevuld met benaderingen om de resultaten te trianguleren, onder meer door gepubliceerde en grijze literatuur te lezen, semigestructureerde online interviews af te nemen en de resultaten op te sturen naar collegiaal getoetste tijdschriften.

India is als casusstudie gekozen omdat het een federaal staatsstelsel heeft, een geschiedenis van kolonisatie kent, en omdat “water” een staatsaangelegenheid is, is het een relevant land om te zien hoe de wetgeving zich ontwikkelt en hoe de verschillende deelstaten omgaan met eigendomsrechten op water en de herverdeling van water. Zuid-Afrika is als casusstudie gekozen omdat het een unitaire staat is; het heeft een geschiedenis van kolonisatie, apartheid en nu democratie, wat een relevante casusstudie is vanuit het oogpunt van het eigendomsrecht op water; en het heeft een van de meest progressieve waterwetten ter wereld, die als voorbeeld voor andere landen dient. Zowel India als Zuid-Afrika zijn opkomende economieën, behoren tot de meest water schaarse landen ter wereld en zijn bijzonder gevoelig voor de effecten van klimaatverandering op de beschikbaarheid van water.

Bevindingen

In **hoofdstuk 3** wordt de vraag gesteld: Hoe heeft de juridische kennis over private eigendomsrechten op water zich wereldwijd ontwikkeld en hoe zijn deze rechten ingebed in de bestaande juridische constructies? Ik concludeer het volgende: Ten eerste is er diversiteit in de huidige staat van water ‘eigendom’ en water ‘eigendomsrechten’ wereldwijd, als gevolg van de verschillende rechtssystemen (bv. Civiel, *common law*, religie), en inheemse en traditionele systemen die er zijn. Ten tweede, hoewel de bestudeerde landen hebben geprobeerd controle over het water te krijgen door het in het publieke domein te plaatsen, bestaat er *de facto* een pluralistisch rechtssysteem op nationaal niveau, dat het resultaat is van: (i) de historische watergebruiksrechten die *de facto* en *de jure* blijven bestaan, (ii) het feit dat de jurisdictie over water in sommige federale landen constitutioneel is uitgesplitst naar deelstaten (bv. Canada, Verenigde Staten, India), en (iii) de toenemende druk op landen om de inheemse rechten op water te erkennen. Ten derde, de landen die erin geslaagd zijn controle over water te krijgen proberen vervolgens dit water te alloceren via een of ander wettelijk voorgeschreven waterallocatiesysteem. Er zijn relatief nieuwe instrumenten voor waterallocatie ontwikkeld, waaronder “moderne” watergebruiksvergunningen, verhandelbare watervergunningen, contracten, en concessies. Ten vierde omvatten deze allocaties een duidelijk omschreven bundel van rechten, die per waterlichaam en instrument verschillen. De unieke kenmerken van water maken het moeilijk om traditionele eigendomsconcepten over te dragen op water, maar de toegekende bundel van rechten via een wettelijk waterallocatiesysteem vertoont gelijkenissen met eigendomsrechten op meer vaste middelen. Volgens de literatuur impliceert een dergelijke toewijzing in toenemende mate quasi-eigendomsrechten op water. De dubbele druk om de controle over water terug te krijgen van bestaande houders van waterrechten en van nieuwe houders van waterrechten, creëren uitdagingen voor het waterbeheer en verwarring over wie eigenlijk het water ‘bezit’ en controleert en in staat is om het te beheren.

In **hoofdstuk 4** wordt de vraag gesteld: Hoe is het eigendom van water georganiseerd in Engels- en Franstalig Afrika en Azië, en hoe wijzen landen hun zoetwatervoorraden toe? Ik concludeer het volgende: Ten eerste, van de 60 landen die zijn meegenomen in de analyse, hebben de meeste water in het publieke domein geplaatst en zijn overheden de beheerders van het zoete water van het land. Ten tweede impliceert dit het onteigenen van bestaande waterrechten, maar dit is niet gemakkelijk, en landen worstelen om de kwesties van gewoonte- en oeverrechten (*riparian rights*) aan te pakken. Dit heeft geleid tot uitzonderingen, waarbij landen in hun nationale wetgeving gewoontegebruik of bestaand legaal gebruik erkennen. Dit heeft geleid tot een warrig meervoudig systeem waarin vaak verschillende regels gelden voor hetzelfde rechtsgebied. Ten derde gebruiken deze landen, nadat zij de “controle” over de eigendomsrechten op water hebben verworven, vergunningen (als belangrijkste instrument voor de toewijzing van water),

concessies en contracten om water toe te wijzen aan mensen en rechtspersonen. In de meeste landen is huishoudelijk gebruik, of soms watergebruik tot een bepaalde drempel boven huishoudelijk gebruik, toegestaan zonder vergunning, en moet er betaald worden als de huishoudens zijn aangesloten op formele waternetwerk.

In **hoofdstuk 5** wordt de vraag gesteld: Hoe hebben eigendomsrechten op water zich ontwikkeld, onder meer door het verlenen van vergunningen voor watergebruik in Engels- en Franstalig Afrika en Azië, en wat zijn de gevolgen voor de toewijzing en herverdeling van water? Ik concludeer het volgende: Ten eerste, hoewel alle onderzochte landen elke vermelding van privé-eigendom in verband met water in hun waterwetgeving hebben vermeden, privatiseren zij water *de facto* door quasi-eigendomsrechten te alloceren aan actoren via het toekennen van watergebruiksvergunningen, en niet te beschikken over de instrumenten die de herverdeling van water mogelijk maken. Het toewijzen van een watergebruiksvergunning kan 13 verschillende “eigendoms-elementen” omvatten, die kunnen worden geclusterd in vijf groepen van quasi-eigendomsrechten die de herverdeling van water kunnen belemmeren. Deze elementen zijn vrij homogeen in alle onderzochte landen. Deze quasi-eigendomsrechten omvatten het recht het water gedurende een bepaalde periode te gebruiken; het recht de vergunning over te dragen; het recht op rechtsbescherming; het recht op compensatie; en het recht op bescherming van hun belangen door de staat. Elke watergebruiksvergunning als wettelijk aanspraak kan worden gezien als een uitzondering op het staatseigendom van water.

Ten tweede richten landen zich bij de toewijzing van water via vergunningen meer op het verschaffen van rechten en zekerheid aan de vergunninghouders, en minder op het herverdelingsaspect van de afgegeven vergunningen. De belangrijkste beleidsbenaderingen om vergunningen te herverdelen zijn het intrekken, wijzigen, beperken en opschorten van vergunningen. Bovendien zijn de gronden waarop de benaderingen kunnen worden toegepast eerder reactief dan proactief. Slechts zes van de 47 onderzochte landen die water alloceren via een vergunningensysteem beschikken over proactieve instrumenten om water opnieuw toe te wijzen. De meeste landen beschikken niet over een systeem om de toegekende vergunningen proactief te reguleren, wat de mogelijkheid van een land om water opnieuw toe te wijzen aantast.

In **hoofdstuk 6** wordt de vraag gesteld: Hoe hebben eigendomsrechten op water zich ontwikkeld door middel van contracten tussen investeerders en landen betreffende mineralen, aardolie en grond in Afrika en Azië, en wat zijn de gevolgen voor de herverdeling van water? Ik concludeer het volgende: Ten eerste, via contracten tussen investeerders en landen aangaande mineralen, aardolie en grond, kennen landen 13 “eigendoms-elementen” toe, die ik heb gegroepeerd in zes quasi-eigendomsrechten – een tijdsdimensie; het recht op gebruik en exploitatie; geschillenbeslechting en procesvoering; compensatie; stabiliteit; en vervreemding. Ten tweede privatiseren landen

de facto water door quasi-eigendomsrechten toe te kennen via het sluiten van contracten met buitenlandse investeerders. Water dat wordt gebruikt op grond van de door landen verleende contracten kan worden beschouwd als *de facto* uitgesloten van het publieke domein. Ten derde wordt de toewijzing van water, naast het waterrecht van een land, ook impliciet geregeld door contracten en internationale investeringsverdragen, aangezien waterrechten uitdrukkelijk zijn opgenomen in de meeste contracten inzake mineralen, aardolie en grond. Ten vierde lijken landen hun regelgevende bevoegdheid en controle over de watervoorraden te hebben verloren, aangezien het watergebruik van buitenlandse investeerders wordt beschermd door bilaterale investeringsverdragen, arbitrage en schadeclaims, waardoor de mogelijkheid van een land om het water dat is opgenomen in contracten tussen investeerders en landen te herverdelen wordt beperkt. Contracten kunnen onverenigbaar zijn met de doelstellingen van het ontwikkelingsbeleid van een gastland, en aangezien de contracten voor lange perioden worden gesloten, zullen deze contracten nog van kracht zijn wanneer de gevolgen van klimaatverandering voor de beschikbaarheid van water duidelijker worden en de landen in toenemende mate genoodzaakt zijn het water te herverdelen.

In **hoofdstuk 7** wordt de vraag gesteld: Hoe zijn eigendomsrechten in instrumenten voor watertoeegang en -toewijzing georganiseerd, en hoe beïnvloeden deze instrumenten de herverdeling van water in India? Ik concludeer het volgende: Ten eerste blijven de principes van het Engelse koloniale *common law* in India van kracht, wat betekent dat grondbezit eigendomsrechten op water geeft. Dit is geïnstitutionaliseerd in jurisprudentie en in de Indian Easement Act van 1882. Dit betekent het behoud en de codificatie van de bestaande waterrechten. Ten tweede belemmert het federale systeem de herverdeling van water. De constitutionele decentralisatie van het waterbeheer naar het niveau van de deelstaten maakt de nationale regering in wezen machteloos. Hoewel de nationale regering oproept tot afschaffing van de *common law* oppervlakte- en grondwaterrechten, heeft geen van de 28 deelstaten dit gedaan, waarschijnlijk vanwege de praktische problemen van onteigening. Ondanks de goedkeuring van een reeks water gerelateerde wetten – wetten met betrekking tot irrigatie om de controle van de staat over het oppervlaktewater te vergroten, wetten om het grondwater te regelen, en meer recentelijk wetten die regelgevende autoriteiten oprichten die zowel het oppervlakte als het grondwater op een meer integratieve wijze beheren – vermijden al deze wetten de onderliggende oever- en grondwaterrechten aan te pakken, en worden in plaats daarvan de aan grond gekoppelde waterrechten bestendigd via een registratieproces. Dit resulteert in een zeer pluriform en verwarrend model van waterbeheer in de verschillende deelstaten. Ten derde hebben tien deelstaten recentelijk wetten aangenomen die een meer integratieve aanpak van het waterbeheer hanteren. Met deze wetten zijn de deelstaten begonnen met de invoering van een volwaardig vergunningensysteem voor watergebruik dat geldt voor de gehele staat.

De via de toegewezen vergunningen verleende rechten kunnen quasi-eigendomsrechten op water impliceren, en aangezien het systeem wordt gesuperponeerd op de bestaande beginselen van het *common law*, blijft het onduidelijk hoe dit zich in de praktijk zal ontfouwen, en in hoeverre dit de mogelijkheid van deelstaten om water opnieuw toe te wijzen belemmert.

De deelstaten kiezen ervoor het probleem van *common law* niet aan te pakken, maar in plaats daarvan bestaande grondwaterrechten te registreren (codificeren), en zoeken nu hun heil in de ontwikkeling van een watervergunningssysteem, wat nieuwe problemen kan opleveren.

In **hoofdstuk 8** wordt de vraag gesteld: Hoe zijn eigendomsrechten in instrumenten voor watertoegang en -toewijzing georganiseerd, en hoe beïnvloeden deze instrumenten de herverdeling van water in Zuid-Afrika? Ik concludeer het volgende: Ten eerste heeft Zuid-Afrika zijn watervoorraden in het publieke domein gebracht en daarmee op papier het bestaande systeem van oeverrechten, dat zijn wortels in de periode van kolonisatie en apartheid heeft, afgeschaft. Ten tweede staat Zuid-Afrika toe dat historisch watergebruik (vóór 1998) wordt voortgezet als een Bestaand Rechtmatig Gebruik (*Existing Lawful Use*) en kent het quasi-eigendomsrechten toe door het verlenen van nieuwe watergebruikslicenties. De houders van zowel een Bestaand Rechtmatig Gebruik als een waterlicentie (in handen van voornamelijk historisch bevoordeelde personen) genieten sterke afdwingbare quasi-eigendomsrechten die hen in staat stellen hun watergebruiksrecht te waarborgen en te beschermen. Aanspraken op watergebruik op basis van huishoudelijk gebruik (*Schedule 1*) en de Algemene Vergunning (*General Authorisation*) zijn de enige vrijstellingen op de verplichting een watervergunning te verkrijgen, echter bieden deze aanspraken niet dezelfde rechten en zekerheid als waterlicenties en Bestaand Rechtmatig Gebruik. Bij een geschil zijn het vaak de armen en gemarginaliseerden, voornamelijk historisch achtergestelde personen, die verliezen.

Ten derde is er een wisselwerking tussen de ontwikkeling van quasi-eigendomsrechten op water en de mogelijkheid van de staat om dit water opnieuw toe te wijzen. De ontwikkeling van quasi-eigendomsrechten wordt versterkt door de uitdagingen waarmee het Ministerie van Water en Sanitaire Zaken wordt geconfronteerd bij het uitvoeren van het beleid dat hen in staat stelt het gealloceerde water opnieuw toe te wijzen (bv. Verplichte vergunningen (*Compulsory Licensing*) voor Bestaand Rechtmatig Gebruik en herziening van vergunningen voor watergebruik). De quasi-eigendomsrechten frustreren op hun beurt weer de uitvoering van de Nationale Waterwet (*National Water Act, 1998*) in het algemeen en de herverdeling van water in het bijzonder. Tot op heden is het beleid met betrekking tot de herverdeling van water niet volledig uitgevoerd.

Ten vierde, de ongelijkheden uit het verleden duren daardoor voort, en worden daarnaast verergerd door nieuwe ongelijkheden als gevolg van de uitvoering van de Nationale Waterwet. De algemene opvatting is dat de herverdeling van water onder de Nationale Waterwet de afgelopen 25 jaar beperkt is gebleven, met als gevolg dat het raciaal scheve watergebruik onder het Bestaand Rechtmatig Gebruik, dat zijn oorsprong vindt in de periode van kolonisatie en apartheid, tot op heden bestaat. Terwijl de Nationale Waterwet beoogt de ongelijkheid recht te zetten, zijn het echter de historisch bevoordeelde personen die grotendeels van de Nationale Waterwet profiteren. Nu het meeste, zo niet al het water al is gealloceerd (althans op papier), blijft er weinig ruimte over voor verdere ontwikkeling, met name door de historisch achtergestelde personen. De casusstudie in Zuid-Afrika toont aan dat de herverdeling van water zodanig wordt verstoord, dat zowel het Bestaand Rechtmatig Gebruik als de vergunningen grotendeels ongemoeid worden gelaten.

Hoofdstuk 9 bespreekt de conclusies en de getrokken lessen. Dit proefschrift had tot doel te begrijpen of de veranderende aard en inhoud van eigendomsrechten op water als onderdeel van de lopende hervormingen van het waterbeheer de inspanningen van landen om water opnieuw toe te wijzen ondersteunen of ondermijnen.

Dit onderzoek laat zien dat door de geschiedenis heen in veel delen van de wereld oever- en eigendomsrechten op zoet oppervlakte- en grondwater zijn toegekend aan landeigenaren. Gezien het vitale en strategische belang van water hebben landen geprobeerd de controle over het water terug te krijgen door het in het publieke domein te plaatsen en het water vervolgens opnieuw toe te wijzen via instrumenten zoals watergebruiksvergunningen en contracten. Landen begrijpen echter niet volledig de implicaties van de rechten die ze toekennen via vergunningen en contracten en het toewijzings- en herverdelingsbeleid dat zij voeren voor het ontstaan van quasi-eigendomsrechten op water. Het feit dat water tot het “publieke domein” wordt gerekend sluit niet uit dat er *de facto* privé-eigendomsrechten op water ontstaan. Dit onderzoek heeft aangetoond dat landen in feite hun zoetwatervoorraden privatiseren door quasi-eigendomsrechten toe te kennen via het alloceren van watergebruiksvergunningen en contracten tussen investeerders en landen, wat wordt versterkt door het feit dat de meeste landen geen (goed) toewijzings- en herverdelingsbeleid hebben. De worsteling van landen om sommige historische bestaande rechten te wijzigen, en zowel de uitgifte van quasi-eigendomsrechten als het onvermogen om deze rechten in te trekken of te wijzigen, tast het vermogen van de staat aan om water te beheren in het algemeen belang.

De mogelijkheid van de staat om water toe te wijzen en te herverdelen wordt sterk beïnvloed door bestaande eigendomsrechten en quasi-eigendomsrechten op water – overheden kunnen water niet zomaar naar eigen goeddunken toewijzen en herverdelen. De toewijzingsinstrumenten en het herverdelingsbeleid zijn ook van invloed op de

sociale, ecologische en relationele inclusiviteit. De Zuid-Afrikaanse casusstudie heeft aangetoond dat de herverdeling van water zodanig wordt bemoeilijkt dat het raciaal scheve Bestaand Rechtmatig Gebruik en de watergebruikslicenties, die beide grotendeels in handen zijn van historisch bevoordeelde personen, grotendeels ongemoeid worden gelaten. Hoewel de Nationale Waterwet tot doel heeft de ongelijkheid recht te zetten, zijn het de historisch bevoorrechte personen die grotendeels van de Nationale Waterwet profiteren. Aangezien het meeste, zo niet al het water al is toegewezen (althans op papier), laat dit weinig ruimte voor ontwikkeling, vooral voor de economisch opkomende groep van historisch achtergestelde personen. De situatie wordt verergerd door het feit dat de vraag naar water toeneemt, terwijl vervuiling en klimaatverandering de beschikbaarheid van water aantasten.

De uitdaging voor ontwikkelingslanden is dat zij worstelen met de erfenis van eigendomsrechtenregimes die in het koloniale tijdperk zijn gecreëerd. Terwijl ze proberen deze regimes te ontmantelen, creëren ze een nieuw quasi-eigendomsregime. Dit creëert een paradox: als het doel van waterbeheer is om de zoetwatervoorraden van een land te beheren ten bate van zijn bevolking, dan ondermijnt de daaropvolgende toewijzing van water door het verlenen van watergebruiksvergunningen en contracten – wat resulteert in de *de facto* creatie van eigendomsrechten op en privatisering van water – de herverdeling van water en de sociale, ecologische en relationele inclusiviteit ondermijnt, waardoor de armsten en de verst achtergestelden het meest worden getroffen. Dit resulteert in de voortzetting, zo niet verslechtering, van een vaak al ongelijke verdeling van water in een samenleving.

The growing globalization and the dominance of neo-liberal capitalism have permeated in public policies in both industrialized and developing countries. This has led to the current dominant water governance language and logic being deeply infused with neoliberalism.

This thesis aims to understand whether the changing nature and content of property rights in water as part of the ongoing water governance reforms support or undermine the efforts of states to allocate and reallocate water. It examines the organisation of water 'property' rights in laws, and more specifically, it studies the role of policy instruments, including water use permits and investor-state contracts between foreign investors and host states and its potential effects on water allocation and reallocation. It does so by focusing on Africa and Asia more broadly, with two case studies in South Africa and India.

The challenge for developing countries is that they are struggling with the legacy of property rights regimes created in the colonial era. As they attempt to dismantle that, they are creating a new quasi-property right regime.

Hilmer Bosch studied Environmental Entrepreneurship at the University of Strathclyde, Glasgow and Water Management and Governance at UNESCO-IHE Delft, Delft before pursuing a PhD at the Amsterdam Institute for Social Science Research (AISSR), University of Amsterdam.